

FRA pranešimas spaudai

Viena/Briuselis, 2012 m. kovo 11 d.

Būtina stiprinti apsaugą nuo diskriminacijos sveikatos priežiūros srityje

Naujoje Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ataskaitoje įvardijamos konkrečios kliūtys ir atvejai, kai žmonės gali patirti diskriminaciją sveikatos priežiūros srityje dėl kelių jiems būdingų savybių (pvz., dėl etninės kilmės, lyties, amžiaus ir negalios). Ataskaitoje nustatyta, kad norėdami pareikšti teismui ieškinį dėl diskriminacijos, patirtos dėl keleto priežasčių, nukentėjusieji ir jų advokatai dažnai susiduria su sunkumais. Jūs lemia menkas supratimas apie „daugialypę diskriminaciją“ arba tai, kad nagrinėti diskriminacijos ieškinį, iškeltą tik dėl vienos priežasties, teisiniu atžvilgiu yra tiesiog lengviau.

„Kad būtų galima užtikrinti vienodą elgesį su visais žmonėmis pagrindinių teisių srityje, įstatymai ir sveikatos priežiūros sistema turėtų atspindėti visą žmonių gyvenimo sudėtingumą, – sako FRA direktorius Mortenas Kjaerumas. – Žmonės apibūdinami ne tik, pavyzdžiui, pagal lytį, bet ir pagal jų amžių, etninę kilmę ir galbūt negalią. Kovos su diskriminacija įstatymus būtina pakeisti taip, kad daugialypės diskriminacijos aukos galėtų dėl tokios diskriminacijos kreiptis į teismą. Taip pat sveikatos priežiūros darbuotojus būtina mokyti, kad su pacientais reikia elgtis pagal jų reikmes, o ne pagal tai, kas jie yra.“

Ataskaita rodo, kad:

- kreiptis į teismą dėl daugialypės diskriminacijos yra sunku todėl, kad **apsauga nuo diskriminacijos dėl skirtingų priežasčių yra nevienoda ir nepakankamai aiškiai apibrėžta**. Sveikatos priežiūros srityje ES teisės aktai numato apsaugą nuo rasinės ir lytinės diskriminacijos, bet ne nuo diskriminacijos dėl amžiaus, negalios ar lytinės orientacijos. Be to, tik 6 iš 27 ES valstybių narių savo nacionaliniuose įstatymuose sprendžia „daugialypės diskriminacijos“ klausimus, tačiau tokios diskriminacijos apibrėžtys dažnai yra neaiškios. Pirmas svarbus žingsnis sprendžiant „daugialypės“ diskriminacijos problemą sveikatos priežiūros srityje būtų vienodos apsaugos nuo diskriminacijos dėl visų priežasčių įteisinimas. Ši problema sprendžiama ES lygmeniu svarstomoje „horizontaliojoje direktyvoje“, kurioje numatyta apsauga nuo diskriminacijos ne tik įdarbinimo srityje, bet ir dėl tokių priežasčių kaip religija ar tikėjimas, negalia, amžius ir lytinė orientacija.
- Teisininkai retai teikia ieškinius dėl diskriminacijos sveikatos priežiūros srityje todėl, kad **žalos atlyginimas tokiuose ieškiniuose palyginti, pavyzdžiui, su ieškinais dėl kompetencijos trūkumo ir aplaidumo yra mažesnės**. Kad kovos su diskriminacija įstatymai būtų veiksmingi, teismo skiriamas žalos atlyginimas turėtų būti proporcingas ir atgrasantis. Tai skatintų daugiau žmonių ir advokatų kreiptis į teismą su ieškinais dėl diskriminacijos, įskaitant „daugialypę diskriminaciją“.
- **Menkas supratimas** apie tai, kaip ir kur kreiptis su skundu, apsunkina galimybes siekti teisingumo. Diskriminacijos aukos dažnai nežino kur ieškoti pagalbos, nes visų piliečių vienodas galimybes yra įpareigtos užtikrinti arba sveikatos priežiūros srities skundus nagrinėjančios institucijos, arba lygybės institucijos, atsakingos už lygių galimybių užtikrinimą visiems gyventojams. Be to, žmonės menkai pasitiki egzistuojančios skundų nagrinėjimo sistemos sveikatos apsaugos srityje veiksmingumu ir bijo, kad dėl skundo

sveikatos priežiūros darbuotojai su jais gali elgtis dar blogiau. Galimybės kreiptis į teismą labai pagerėtų, jei už visas diskriminacijos rūšis, įskaitant „daugialypę“ diskriminaciją, būtų atsakinga viena lygybę skatinanti institucija ir būtų geriau koordinuojami veiksmai su sveikatos priežiūros srities skundų nagrinėjimo institucijomis.

- Sveikatos priežiūros sistemose ne visuomet atsižvelgiama į **sveikatos priežiūros paslaugų naudotojų poreikių įvairovę**. Žmonėms, kuriems būdingos kelios savybės, dėl kurių draudžiama diskriminacija, tokios kaip lytis, amžius, ar priklausymas mažumos grupei, sveikatos priežiūros sistemose gali pasitaikyti kliūčių (be jokių piktavališkų kėslių) gauti vienodos kokybės paslaugas ar išvis jomis naudotis. Vyriausybės ir sveikatos priežiūros valdymo institucijos gali pagerinti padėtį, aktyviai skatindamos sveikatos priežiūros specialistų mokymą kovos su diskriminacija klausimais ir imdamosi priemonių užtikrinti nuo daugialypės diskriminacijos galinčių nukentėti žmonių teises, pavyzdžiui, teikdamos vertimo, tarpininkavimo ar informavimo paslaugas ir taip gerindamos jų informuotumą.
- **Turimos statistikos sveikatos priežiūros srityje nepakanka**, kad būtų galima tiksliai įvertinti daugialypės diskriminacijos mastą pagal įvairias tokios diskriminacijos priešasčių kombinacijas. Norint sukurti veiksmingesnes ir įrodymais grįstas politikos priemones, būtini duomenys. Todėl svarbu turėti tokius statistikos rinkimo ir apdorojimo instrumentus, kurie užtikrintų duomenų palyginamumą ir sveikatos priežiūros srityje atskleistų teisingą diskriminacijos dėl keleto skirtingų priešasčių mastą.

Ataskaitoje analizuojama, kaip „daugialypė“ diskriminacija yra sprendžiama teisiniu būdu, ir kokia yra teismų praktika tokios diskriminacijos sveikatos priežiūros srityje atvejais. Joje taip pat nagrinėjama, kokia yra sveikatos priežiūros paslaugų naudotojų ir profesionalų patirtis bei jų požiūris į tai, kaip skirtingos lyties, amžiaus, etninės kilmės ir negalios žmonės patiria diskriminaciją ir daugialypę diskriminaciją Austrijos, Čekijos, Italijos, Švedijos ir Jungtinės Karalystės sveikatos priežiūros sistemose.

Ataskaita: *[Inequalities and multiple discrimination in access to and quality of healthcare](#)* (Nelygybė ir daugialypė diskriminacija, teikiant kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas).

Dėl išsamesnės informacijos kreipkitės e. paštu: media@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 642

Pastaba redaktoriams:

- Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) įpareigota teikti įrodymais pagrįstas rekomendacijas sprendimus priimančioms ES ir jos valstybių narių politikoms. Taip agentūra prisideda prie išsamesne informacija paremtų ir tikslingesnių diskusijų plėtros bei pagrindinių teisių politikos įgyvendinimo.
- Daugialypės diskriminacijos sąvoka vartojama apibūdinti atvejams, kai žmogus diskriminuojamas dėl daugiau nei vienos priežasties, pavyzdžiui, dėl lyties ir religijos, amžiaus ir religijos ir t. t. Pavyzdžiui, romų tautybės moteris gimdymo namuose gali patirti diskriminaciją ne tik kaip moteris (nes ne visos moterys patiria tokią diskriminaciją) ir ne tik kaip romų atstovė (nes ne visi romai susiduria su tokia problema). Ji gali patirti diskriminaciją dėl to, kad yra ir romų tautybės, ir moteris.